

Поштовани г. председниче Костићу, уважени представници институција, медија, драги гости, колеге и пријатељи;

XVI Међународни конгрес слависта, који се ове године одржава у Београду, пружа прилику да се, овде у Галерији науке и технике, на достојан начин представи једна од најзначајнијих тема у историји српске лингвистике. То је лексикографија – однос између речи као полазног облика језичке културе, и речника као коначног и заокруженог знања о тој култури. У српским речницима, реч се приказује и као сведок времена и простора у којима се употребљава, и као показатељ менталитета говорника, и као део посебних појмовно лексичких система, и као много тога још... Описивање речи у српским речницима уједно представља и чин нашег сопственог одређења на мапи европске хуманистичке традиције.

Речници који су представљени на овој изложби настали су током последња два века интересовања српских лексикографа за речи, за њихово порекло, облик, значење, употребу. Ови речници симболизују еволуцију њихових погледа на лексику, која је обележила време између почетка XIX и почетка овог, XXI века. Та еволуција почиње са Вуковим *Рјечником* као комбинацијом етнографске и лексикографске студије, и грана се у више праваца: ка целовитом опису речи у систему стандарднојезичке норме, који карактерише речнике савременог језика, затим, ка опису порекла речи и њеног историјског трајања, ка неговању дијалекатских речи, ка различитим видовима научног представљања лексике. Српска лексикографија данас – како сведочи и каталог ове изложбе – разграната је дисциплина, која одражава тежњу српске науке да бескрајне изражајне могућности језика сведе на мањи број системских принципа по којима тај језик функционише. По томе, да се послужим једном Борхесовом аналогијом, она асоцира на круг чије се средиште налази свуда, а обим нигде.

Рад у тиму изложбе *Српска лексикографија од Вука до данас* предвођеним проф. Рајном Драгићевић представљао је вредно и непоновљиво искуство. Требао је имати храбрости да се из оквира кабинетског рада искорачи у нови, визуелни медијум, али је за овим искорак следила и награда: јавности је приказан целокупан досадашњи рад на историји и теорији српске лексикографије.

Дозволите ми да се на крају овог обраћања најискреније захвалим свима који су помогли ову изложбу и подржали њену реализацију: Српској академији наука и њеном председнику, проф. Костићу, на свакој врсти помоћи; Министарству просвете, науке и технолошког развоја, Градском секретаријату за културу, славистичким друштвима. Нарочиту захвалност дугујемо ауторима Каталога, који су истражили – најчешће од самог почетка – поједине типове речника и о њима написали чланке енциклопедијског квалитета. Посебно се захваљујемо нашим дизајнерима, Озарији Марковић Лашић и Небојши Боби Васиљевићу, који су били задужени за креативни аспект изложбе и каталога.

Др Ненад Б. Ивановић
Институт за српски језик САНУ
Београд
nesoni779@gmail.com